

ПРАВА НА ВОЛЮ

№10 (239)
2008

Праваабарончы бюллетэнь

"Беларусь застаецца несвабоднай краінай"

Міжнародная арганізацыя Amnesty International выдала штогадовую справаздачу аб становішчы з правамі чалавека ў сьвеце за мінулы год (з траўня 2007 па травень 2008 г.). У раздзеле дакладу, прысьвеченым Беларусі, адзначаеца ціск упадаў на грамадзянскую супольнасць, юрыдычны перасльед апазіцыйных актыўісту, а таксама працяг выкананьня съмартотных пакараньняў.

Сёлетнія справаздача Amnesty International сапраўді: пачвярджае, што Беларусь застаецца несвабоднай краінай. У раздзеле справаздачы, прысьвеченым Беларусі, нагадваеца, што ў сьнежні летась Генеральная асамблея ААН прыняла рэзолюцыю, у якой асуджаюца парушэнныя права чалавека ў Беларусі.

Пералічваючы выпадкі парушэння права на свабоду выказваньня ў Беларусі, Amnesty International асабліва засяроджвае ўвагу на двух сюжэтах: зняволеныні былога кандыдата ў прэзідэнта Аляксандра Казуліна, які адбывае тэрмін за арганізацыю мірнай дэмманстрацыі, і рэпрэсіі ўладаў супраць удзельнікаў сёлетніх дэмманстрацыяў на Дзень Волі 25 сакавіка.

У частцы справаздачы, якая тычыцца парушэнняў свабоды асацыяцыяў, гаворыцца пра шматлікія выпадкі крымінальнага перасльед актыўісту Маладога Фронту, якія прыцягваліся да адказнасці за "дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі". Таксама прыгадваеца выпадак з праваабарончай арганізацыяй "Вясна", якая была ліквідаваная ў 2003 годзе. Летась у ліпені Камітэт ААН па правах чалавека прыняў пастанову, на якой расцаніў ліквідацыю "Вясны" як парушэнне беларускім ўладамі права на свабоду асацыяцыяў. Пасля гэтага рашэння сябры ліквідаванай арганізацыі падалі заяву на новую регістрацыю, але атрымалі адмову.

У частцы, якая тычыцца свабоды сумлення, адзначаеца, што адпаведны закон, прыняты ў Беларусі ў 2002 годзе, дае магчымасць весьці паўнаценную дзейнасць толькі зарэгістраваным канфесіям. Пры гэтым многія пратэстанцкія цэрквы сутыкаюцца са шматлікімі перашкодамі. Amnesty International прыводзіц выпадак пратэстанцкага пастара Яраслава Лукашыка. Ён быў арыштаваны па абвінавачанні ў "незаконнай рэлігійнай дзейнасці", а потым дэпартаваны з краіны, хоць жонка і троє дзяцей пастара — грамадзяне Беларусі.

Змаганыне супраць съмартнага пакараньня было адным з галоўных напрамкаў дзейнасці Amnesty International ад пачатку яе стварэння. Юрыдычна практика Беларусі кідае выклік гэтым памкненням арганізацыі. Беларусь — адзінай краінай на толькі ў Еўропе, але і ў рэгіёне, якая працягвае выконваць съмартнныя пакаранні. Нават Узбекістан абвісьціў мараторый на іх выкананьне з пачатку гэтага году, у Беларусі ж, паводле Amnesty International, сёлета ў лютым былі выкананыя тры съмартнныя прысуды.

Менск, 16 траўня 2008 г.

Праваабарончыя матэрыялы
можна таксама прачытаць на сайтах:
www.spring96.org;
www.charter97.org; www.baj.ru

КДБ перасьледуе праваабаронцаў

23 траўня 2008 году ў кватэру да вядомага віцебскага праваабаронца Леаніда Сьвеціка нечакана ўварваліся трох супрацоўнікаў КДБ з загадзя падрыхтаванымі панятыймі. Гаспадару кватэры яны прад'явілі пастанову прокуратуры аб узбуджэнні крымінальнай справы па арт. 130.1 Крымінальнага кодэкса РБ (распальваныне міжнацыянальнай і міжканфесійнай варожасці). Згодна з пастановай, Леанід Сьвецік зьяўляецца съведкам па факце пагрозаў да некаторых грамадзянаў з боку мясцовага РНВ.

Яны папярэдзілі, што на гэтай падставе ў кватэры адбудзеца вобыск. Ператрус, якім кіраваў дазнавальнік, старшы лейтэнант КДБ Д. Садковіч, цягнуўся з 9 раніцы да 18 гадзінаў вечару. Падчас ператруса былі забраныя для правядзення дзейнасці съледчых дзеяньняў кампутар, іншае тэхнічнае абсталяванье, праваабарончая друкаваная прадукцыя, сярод якой былі каляндарыкі, прысьвеченныя 60-гадзідзю заснавання ААН.

Затым, разам з канфіскаванымі матэрыяламі і аргтэхнікай, супрацоўнікі КДБ адвезлі Леаніда Сьвеціка ва ўпраўленчыне КДБ па Віцебскай вобласці. Дазнавальнік Д. Садковіч дапытваў праваабаронцу больш за дзьве гадзіны. Допыт здымаўся на відэакамеру. Потым ён ўручыў

Л. Сьвеціку позыву для далейшага допыту ў якасці съведкі на 28 траўня.

Віцэ-прэзідэнт Міжнароднай федэрациі правоў чалавека (FIDH) праваабаронца Алесь Бяляцкі пракаментаваў гэты інцыдэнт як факт грубага парушэння правоў чалавека: "Відавочна, што непрыкрыты ціск уладаў на віцебскага праваабаронцу Леаніда Сьвеціка звязаны з ягонай актыўнай праваабарончай дзейнасцю і бескампроміснай грамадзянскай пазіцыяй, скіраванай на абарону правоў беларускіх грамадзянаў. У 2007 годзе ён быў звольнены з працы выкладчыка да сканчэння тэрміну контракту. Сёння ж улады нахабна прадэмантравалі цынізм, фактычна абвінавачваючы праваабаронцу ў распальваныне нацыянальнай варожасці. У той час як Леанід Сьвецік, наадварот, дапамагаў людзям, якія атрымлівалі пагрозы ад РНВ звязатца ў дзяржаўныя органы з мэтай абароны іхніх правоў. Невыпадкова падчас вобыску былі канфіскаваныя ўся кампутарная тэхніка ды книгі і паперы, якія датычыліся праваабарончай дзейнасці Л. Сьвеціка. Гэта было зроблена з мэтай перашкодзіць ягонай грамадзіцкай праваабарончай працы. 5 скарагаў, падрыхтаваныя з яго ўдзелам, тычыліся парушэнняў уладамі правоў беларускіх грамадзянаў. Яны былі

Леанід Сьвецік.

принятыя да разгляду Камітэтам па правах чалавека ААН у Жэневе.

Трэба адзначыць, што беларускія праваахоўныя органы часта не даюць прававой асэнцы праектам экстремізму ў дзейнасці неанацысцікіх груповак у краіне, а замест гэтага аказваюць маральны і пісхалагічны ціск на праваабаронцаў і грамадzkіх актыўістў.

Мы, беларускія праваабаронцы, вельмі занепакоеныя фактамі неабгрунтаванага ціску на Леаніда Сьвеціка. Мы будзем надаваць гэтаму інцыдэнту пільную ўвагу ды інфармаваць міжнародную супольнасць пра ўсе наступныя дзеяньні беларускіх уладаў супраць праваабаронцы Леаніда Сьвеціка".

"Яны прагнучы вясны ў Беларусі"

29 траўня ў сядзібе Партыі БНФ у Менску адбылася прэзентацыя кнігі "Прага вясны. Крымінальныя прысуды, вынесеныя ў 2007 годзе па палітычных матывах", падрыхтаваная з удзелам беларускіх праваабаронцаў.

У зборніку зъмешчаныя публіцыстычныя артыкулы розных аўтараў, героямі твораў з'яўляюцца асобы, прыцягнутыя ў мінулым годзе да крымінальнай адказнасці за сваю грамадска-палітычную дзейнасць ці погляды. Гэта – Констанцін Лукашоў, Зміцер Федарук, Барыс Гарэцкі, Алег Корбан, Аляксей Янушэўскі, Наста Палажанка, Валер Шчукін, Андрэй Клімаў, Наста Азарка, Іван Шыла, Яраслаў Грышчэн, Зыміцер Дашкевіч, Наталя Ілыніч, Артур Фінькевіч.

Якраз год таму, 29 траўня, былі вынесеныя прысуды ў крымінальнай справе супраць пяцярых сябров Маладога Фронту, якіх абвінавацілі ў дзейнасці ад імя незарэгістраванай арганізацыі. Да гэтай даты і была прымеркаваная прэзентацыя кнігі, сярод герояў якой таксама і маладафронтавуць.

Падчас прэзентацыі праваабаронцы павіншавалі з днём народдзінай маладафронтавуцца Аляксей Янушэўскага, якому 29 траўня спounіўся 21 год. Аляксей – адзін з

герояў кнігі. Ён быў аштрафаваны за дзейнасць ад імя незарэгістраванай арганізацыі: "Я працягваю дзейнасць, з'яўляюся сябрам Маладога Фронту. Гэта крымінальная справа мяне не зламала. Пратягваю займацца тым, чым займаўся год таму. Вучуся ў Віленскім педагогічным універсітэце на факультэце славістыкі."

Сярод герояў кнігі – навуковец Констанцін Лукашоў, які стаў лягась першым асуджаным па палітычных матывах. Ён асуђаны на два гады пазбаўлення волі ўмоўна з адтэрміноўкай на два гады. Констанцін не выязнаны і я мае магчымасці ўязаць уздел у геалагічным кангрэсе ў Нарвегіі: "У мяне там быў вялікі даклад, прысьвечены геамедыцыне і ўнёску беларускіх навукоўцаў у развіцці гэтай маладой навукі. Ізноў гэта адбіваецца толькі на іміджы дзяржавы. Раней, калі мы прадстаўлялі свою краіну сваімі працамі, нягледзячы на тое, які ў нас рэжым, усё ж на нас глядзелі па нашых дасягненнях. Але зараз будуць глядзець толькі на рэжым".

Яшчэ адзін з герояў кнігі – былы палітвазеньнік Андрэй Клімаў, асуђаны за публіцыстычныя артыкулы, зъмешчаны ў Інтэрнэце. Ён прыйшоў на прэзентацыю разам з маці і жонкай. Андрэй распавёў, што

падрыхтаваў да выдання новую кнігу "Трыумф авантурыста", дзе, між іншым, апавядзе падрабязнасці закрытага судовага працэсу над сабой. Ён сказаў: "Я лічу, гэта ганьба для нашай краіны, што ў ХХІ стагодзьдзі ў нас садзяць іншадумцаў. Тоё ўзрушэнне, звязанае з арыштам, прымусіла мяне прысьвяціць шмат часу сям'і. Я на хатнім арышце добраахвотным. І я думаю, што большай радасці для маіх дзяцей, маіх родных няма. Я ўдзячны лёсу за ўсё, што са мной было. Бо я жывы і зноў з вами!"

Праваабаронца Алесь Бяляцкі мяркуе, што працяг у гэтай кнігі будзе, бо за гэты год ужо 16 чалавек асуђаны на палітычных матывах. Пра назыву кнігі ён сказаў: "Прага вясны" – гэта адначасова можна казаць і пра вясновую Прагу, пра згадкі таго, што адбылося ў Празе на пачатку 90-х гадоў, і тое, што гэтыя людзі прагнучы вясны ў Беларусі".

Лідэр з вялікай літары

Палітвязьня Сяргея Парсюковіча на волі чакаюць жонка, сын і маці

23 красавіка суд Маскоўскага раёну Менску асудзіў старшыню Рады прадпрымальнікаў Смаленскага рынку Віцебску Сяргея Парсюковіча на 2,5 гады зняволення. Апроч таго, ён мусіць выплаціць міліцыянту Аляксандру Дулубу 1 мільён рублёў кампенсацыі: паводле съледзтва, у турме на Акрэсціна Парсюковіч нібыта зьбіў ахойніка. Сябры і калегі асуджанага перакананы: сапраўднай прычынай расправы стаў актыўны ўдзел Парсюковіча ў прадпрымальніцкіх акцыях на пачатку году.

14 траўня Сяргею Парсюковічу споўніўся 41 год. У дзень народзінаў Сяргея Парсюковіча ягоная жонка Наталя ня здолела павіншаўца мужа. На той момант яго ўжо перавялі ў адну з самых жорсткіх паводле ўмоваў утрымання турму ў Жодзіне, куды на сустрэчу трапіць ня так проста. Трэба прайсьці вялікае мноства інстанцыяў, усе яны ў Менску, а Парсюковічы з 13-гадовым сынам жывуць у Віцебску. Там Наталя прывязаная да графіку працы дзяржаўнага прадпрыемства. А дома – да працы, якой раней займаўся Сяргей: "Усё, што рабіў ён, цяпер раблю я. Уся мужчынская справа, яку ён выконваў у нашай гаспадарцы, цяпер на мне. І на Дзянісу, натуральна. Дзяніс на лецішчы ўсю фізічную працу намагаецца рабіць. Вядома, якая яму як падлетку пад сілу..."

Сяргей Парсюковіч нарадзіўся 14 траўня 1967 году ў Віцебску. Закончыў матэматычны клас 31-й сярэдняй школы, паступіў у Ленінградскую ваенна-акадэмію імя Мажайскага на факультэт ваенна-касмічных войск. Бацькі былі супраць таго, чы выбару аздінага сына. Асабліва што да бацькі, які на той час кіраваў у Віцебску буйнымі станкамонтнымі прадпрыемствамі, быў паважаным чалавекам у асяродку гаспадарніцтва і мог істотна дапамагчы Сяргею з прафесійным выбарам. Але сын акказаўся непахісны.

Бацька Сяргея не дажыў да часу, калі ягоны сын апынуўся за кратамі. З гэтай сямейнай бядой зараз жывуць маці, якая ўсё жыцьцё адпрацавала ў радзільнім доме фельчаркай-акушэркаю, а таксама жонка Наталя і сын.

Байканур — Віцебск: канец касмічнай адысей

Крымінальную будучыню Парсюковічу ня мог бы спрагназаваць нават самы съмелья фантаст. Пасля заканчэння акадэміі Сяргей Парсюковіч атрымаў разъмеркаваныне на знакаміты касмадром Байканур. Адрас вайсковай праціскі — гарадок Ленінскі, пляцоўка № 10. Там ён пазнаёміўся з будучай жонкай

Наталяй, чые бацькі працавалі ў вайсковых частках Байкануру. Вясельле згулялі ў 1990 годзе. Кар'ера складалася надзвычай пасыпяхова, даслужыўся да капітана. Але разваліўся Савецкі Саюз, пачаўся падзел маёмыці паміж новымі краінамі. Да таго ж, пачало падводзіць здароўе, бо за службу зарабіў астму — дало сябе знаць тое, што меў справу з ракетнымі палівамі.

За пару гадоў безгаспадарнасці, калі на тэрыторыю вайсковай часткі засялілі мясцовыя казахаў, уся колісь бездакорная інфраструктура развалілася. У Сяргея якраз сканчыўся кантракт, і сям'я вырашила зьязджаць у Беларусь. У 1994-м Наталя паехала ў Віцебск нараджаць сына Дзяніса. А праз год надышоў канец і службе капітана ваенна-касмічных войск Сяргея Парсюковіча. Дарэчы, у Віцебску Сяргей хутка стаў мясцовай знакамітасцю, і напярэдадні Дня касманаўтыкі віцебскія газеты часта друкавалі з ім інтар'ю на тэмы беларускіх перспектыў на космасе.

У Віцебску Парсюковічы набылі кватэрну — балазе грошай на Байкануру зарабілі; чымсьці дапамаглі бацькі. У той двухпакаёўцы яны жывуць і да сёньняшняга дня.

Неўзабаве Сяргей уладкаваўся ў міліцыю. Была прапанава працаўцаў у КДБ, але адмовіўся. Служыў у экспертычным аддзеле Кастрычніцкага РУУС Віцебску, за старанную працу быў уганараваны, ягонае фота было на Дошцы гонару ўпраўлення ўнутраных сілавых Віцебскай вобласці. Потым перавялі ў Чыгуначны РУУС на пасаду начальніка экспертычнай крыміналістычнай аддзелу. Але ўсё больш непакоіла астма. Да 2003 году назапасілася значная выслуга, якая давала льготы на бясплатныя лекі — на Байкануру год ішоў за пайтара. Сяргей вырашае звольніца паводле стану здароўя.

Аднак чымсьці трэба было займацца, а з працай у горадзе — праблемы. У 2003-м зарэгістраваўся як індывідуальны прадпрымальнік. Пачаў працаўцаў, дапамагала жонка. Усё складалася ўдала. Увогуле, як кажуць ягоныя знаёмыя, гэты чалавек з шэрагу тых, хто працы не байца і ў каго задуманае, як правіла, рэалізоўвалася. Таму для ўсіх вялікай нечаканасцю стала тое, што старанны і законапаслухманны Парсюковіч раптам стаў крымінальніком.

Уладзімір, таварыш Сяргея Парсюковіча па службе на Байкануру, лічыць, што вытокі сёньняшніх падзеяў вакол Парсюковіча бяруць пачатак у 1990-х. Каб не развал армii, яны да сёньня заставаліся б у казахстанскіх стэпах. Але тое, што адбылося цяпер, — спланаваная акцыя: "Ну, гэта прости ні ў якія рамкі ні лезе. Ён сам працаўваў у міліцыі,

Сяргей Парсюковіч за кратамі.

чудоўна ведае ўсе законы. І які сэнс гэтым было займацца, ведаючы, якія могуць быць наступствы? Таму лічу тое, што адбылося, чыстай вады правакацыяй. Ён заўсёды быў законапаслухманным грамадзянінам, ніколі за ім ніякіх прыводаў ня значылася, тым больш колькі гадоў адпрацаўваў у міліцыі. Таму ад той навіны быў прости шокавы стан. Да гэтага часу ніхто ня можа адсыці. Ня толькі я, шмат хто яго ведае, шмат сяброў у Расіі, з кім службы, мы перапісваємся, і ўсе ў шоку. Я ў ім упэўнены на ўсе 150%. Мы з ім поплеч адслужылі пяць гадоў, жылі ў адным інтэрнаце, яшчэ калі былі нежанатыя. Былі розныя сітуацыі, а мы ж займаіміся запускам ракет, гэта сур'ёзная справа. Таму Сяргея я могу харектарызаваць як надзейнага, прыстойнага і сумленнага чалавека".

2006: год – год радыкальных пераменаў

Годам кардынальных зьменай у жыцці Сяргея Парсюковіча стаў 2006-ы — год прэзідэнцкіх выбараў. Ён стаў актыўістам каманды кандыдата ў прэзідэнты Аляксандра Мілінкевіча. Дагэтуль да палітыкі стаўся спакойнікам. Але ўрэшце ягоныя погляды перасталі супадаць з афіцыйнымі. Якраз тады ён адседзеў першыя свае палітычныя суткі — статус назіральніка за выбарамі ад штабу Мілінкевіча выліўся ў 5 сутак адміністратыўнага арышту. 19 сакавіка да скрыні галасаваньня яго прывёў міліцыянт.

Пасля выбараў пачаліся не-прыемнасці ў бізнэсе. У 2007, як крыва аціхлі палітычныя жарсыці, пачаў змагацца за права індывідуальных прадпрымальнікаў на Смаленскім рынке. Калі ў кагосьці адбіralі тавар, арганізоўваў акцыі пратэсту. Тавар пад напорам вярталі. З гэтага пачаліся сур'ёзныя сутыкі з дырэкторам рынку. Мінулым летам пад небясьпекай забароны гандлю апынуўся і сам.

(Працяг на стар. 7)

Выбары

З ПРАВА НА ВОЛЮ Праваабарончы блогетэн

Моладзеўы супраціў не спыніць!

Артура Фінькевіча завочна асудзілі на 7 сутак

15 траўня 2008 году суд Першамайскага раёну завочна асудзіў на месцы старшыні Маладога Фронту Артура Фінькевіча на адміністрацыйныя арышты тэрмінам на 7 сутак.

Падставаю да гэтага прысуду стаў пратакол, складзены супрацоўнікамі Першамайскага РАУС пасыля затрымання Фінькевіча каля Нацыянальнай бібліятэкі 1 траўня, дзе ён браў удзел у мірнай акцыі, прымеркаванай да Дня Еўропы. Супрацоўнікі РАУС абвінавацілі ўсіх затрыманых, у тым ліку Артура Фінькевіча, па ч.3 артыкулу 23.34 Кодэкса аб адміністрацыйных парушэннях (актыўны ўдзел у несанкцыянаваным мерапрыемстве), склалі на іх пратаколы і выпусцілі, узяўшы падпіску пра абавязак зьявіца па першым патрабаванні.

Ніводнага разу пасыля 1 траўня Артура нікто ня выклікаў ні ў суд, ні у РАУС. Пры гэтым, паводле ч.1 артыкулу 11.4 Працэсуальна-адміністрацыйнай Кодэксы, суд ня мае права разглядаць справу ў адсутнасці абвінавачваемага, акрамя як у сітуацыях, калі абвінавачваемы прызнаў сваю вінаватасць альбо неаднаразова ігнараваў позывы суду.

Тым ня менш, 15 траўня адбылося паседжанье, пра якое ня ведаў ні Фінькевіч, ні адвакат, які

Артур Фінькевіч

мусіў абараняць Артура ў судзе. Пра прысуд самому Артуру стала вядома толькі 19 траўня, калі яму дадому патэлефанаваў супрацоўнік Першамайскага РАУС г. Менску і пацікавіўся, як яго знайсьці. Супрацоўнік РАУС паведаміў маці Артура, што судом Першамайскага РАУС яе сын асужданы да арышту і РАУС зьбіраеца аўявиць яго ў адміністрацыйны вышук.

Адпаведна Кодэксу аб адміністрацыйных правапарушэннях, расшэньне суда Першамайскага раёну супярэчыць закону і зъяўляеца неправамоным.

Артур пракаментаваў гэтую сітуацыю па тэлефоне прэс-службе Маладога Фронту: "13 траўня мяне спрабавалі не прапусціць праз бе-

ларускую мяжу, калі я ехаў у Вільню на падпісанье пагаднення з Маладымі Хрысьціянскімі дэмакратамі Літвы. Тады мы, дзякуючы разуменню памежнікам, здолелі даехаць да Вільні. Тым ня менш, па дарозе дадому з Вільні мне паставілі штамп, што я часова пазбаўлены права выезджаць з Беларусі. На наступны дзень, калі я наведаў аддзел па грамадзянству і міграцыі, мне прынеслы прабачэнні і патлумачылі, што я трапіў у базу выпадкова. А літаральна праз тыдзень сітуацыя паўтарылася – і гэта пацівярджае, што беларускія съпецслужбы адмыслова працуяць над тым, каб перашкодзіць міжнароднай дзеянасці Маладога Фронту.

Але я запэўніваю, што працу Маладога Фронту нікто ня спыніць, ні непасрэдна ў Беларусі, ні на міжнароднай арэне. Рэжым ужо спрабаваў спыніць дзеянасць нашае арганізацыі з дапамogaю крымінальнага кодэкса, але ён прапічыўся. Дыкняй там ня думаюць, што сваім дробязнным бяспраўем спыняць моладзеўы супраціў. Моладзь сталеে, бярэ на сябе адказнасць ва ўсіх сферах грамадзка-палітычнага жыцця Беларусі, і я перакананы, што нашае пакаленне вельмі хутка спыніць тое беззакон'е, якое пакуль яшчэ творыцца на Беларусі!"

Заклікаў да далучэння Беларусі да Еўрасаюзу

21 траўня суд Першамайскага раёну асудзіў лідэра Маладога Фронту, Зымітра Дашкевіча на адміністрацыйныя арышты тэрмінам на 7 сутак. Судовы працэс адбываўся паводле пратаколу, складзенага на Зымітра за ўдзел у акцыі "Дзень Еўропы", якую ладзілі сябры кампаніі "Еўрапейская Беларусь" 1 траўня 2008 году ля Нацыянальнай бібліятэкі. Раней за гэтую ж акцыю быў асужданы лідэр БСДГ Мікалай Статкевіч. Падчас правядзення мірнае акцыі многія ўдзельнікі яе былі зьбітыя, супрацоўнікі сілавых структураў рвалі і канфікоўвалі ў актыўістах дэмакратычнага руху еўрапейскія сцягі.

"Выкрыкаў лозунгі, за-
клікі да далучэння Беларусі
да Еўрасаюзу, чым парушыў
усталяваны парадак арганізаціі і правядзення
масавых мерапрыемстваў у
Рэспубліцы Беларусь", – гаворыцца ў пастанове суда Першамайскага раёну аб арышце Зымітра Дашкевіча.

Каментар з нагоды чарговых судовых выракаў за мірныя акцыі дала амбасадар

Францыі ў Беларусі Мірэй Мюсо. Нагадаем, Францыя, у дадатак да сваіх асноўных функцыяў, зъяўляеца прадстаўніком Еўрасаюзу ў Беларусі.

– Мы выказываем глыбокае шкадаванье ў сувязі з прысудамі, вынесенымі Зымітру Дашкевічу, а таксама Мікалаю Статкевічу і Артуру Фінькевічу, якія прымалі ўдзел у сялятканьні 1 траўня 2008 году, – кажа Мірэй Мюсо. – Мы нагадваем, што свабода сходаў і свабода выкананьня думак зъяўляюцца фундаментальнымі правамі кожнага грамадзяніна дэмакратычнай краіны і заклікаем беларускія ўлады да выкананьня гэтых прав у межах абавязательстваў, прынятых на сябе Беларусью, якая зъяўляеца сябрам ААН і АБСЕ. Мы асабліва шакаваныя тым, што прысуды заснаваныя на закліках маніфестантай да збліжэння з Еўрасаюзам, у той час, калі беларускія ўлады выказваюць пастаяннае жаданье да правядзення больш шчыльнага дыалогу з Еўрапейскім Саюзам па ўсіх накірунках".

"Усё добра. Усё чотка..."

Менск, 16 траўня 2008 г.

Активісты грамадзянскай кампаніі "Еўрапейская Беларусь" у алегарычнай форме звязрнулі ўвагу жыхароў сталіцы на становішча ў сферы СМИ.

16 траўня каля кінатэатру "Кастрычнік" можна было назіраць такую карціну: насупраць старога савецкага тэлевізара з надпісам на экране "БТ" і субтрытрамі "Усё добра. Усё чотка" на нумарах газеты "Советская Белоруссия" сядзела каля двух дзясяткі маладых людзей. У іх былі заплелены скотчамі раты, а рукі закладзеныя за сіпіну. Так доўжылася прыкладна з хвілін. Пасыля моладзь усталала, пазыріла з сябе скотч, скамячыла газеты. Тэлевізар выкінуў ў сіметніцу каля выходу з метро. Мінакі зьдзіўлена фатографавалі тое, што адбываўся, але пытаньняў не задавалі...

Ніхто з удзельнікаў перформансу ад міліцыянаў не пацярпеў.

Перасьлед Радыё "Рацыя" працягваецца

"Рэпарцёры бяз межаў" асуджаюць адмову ў акредытацыі карэспандэнту Радыё "Рацыя"

Міжнародная арганізацыя "Рэпарцёры бяз межаў" выступіла з асуджэннем рашэння Міністэрства замежных справаў Беларусі, якое 28 траўня адмовіла ў акредытацыі карэспандэнту Радыё "Рацыя" Аляксею Мінчонку. Адпаведная заява з'явілася 30 траўня на сایце "Рэпарцёру".

"Беларускія ўлады працягваюць перасьлед Радыё "Рацыя", аднаго з нешматлікіх незалежных СМИ ў Беларусі, — гаворыцца ў заяве. — Мы заклікаем да спынення гэтага адміністрацыйнага перасьледу, які матываваны выключна палітычнымі меркаваннямі".

Нагадаем, што карэспандэнт Радыё "Рацыя" — радыёстанцыя, якая вяшае на тэрыторыю Беларусі з суседнім Польшчы — Аляксей Мін-

чонак з'явіўся па акредытацыю ў беларускі МЗС, але атрымаў адмову. Адмова грунтуецца на tym факце, што Аляксей "раней займаўся журнالісцкай дзеянасцю на карысць замежнага СМИ без акредытацыі пры МЗС".

"Я запытаўся ў супрацоўніка МЗС, які зачытаў мне рашэнне, дзе я могу пазнаёміцца з прычынамі праз якія карэспандэнту могуць адмовіць у акредытацыі. Ён сказаў, што на афіцыным сайдзе МЗС. Я толькі што паглядзеў Галажэнне аб акредытацыі карэспандэнта замежных СМИ ў Беларусі, і там няма ні слова пра прычыны, праз якія могуць адмовіць. Яшча пароюся з юрыстамі і кірауніцтвам радыёстанцыі і, верагодна, буду падаваць у суд", — кажа А.Мінчонак.

"Гэтае рашэнне зъяўляецца аб-

сурдным. З аднаго боку, Міністэрства замежных справаў перасьледуе нас за працу без акредытацыі, а з іншага боку — само працягае адмайляць нам у акредытацыі", — заяўіў сп. Мінчонак у размове з прадстаўнікамі "Рэпарцёраў бяз межаў".

Журналіст падаў дакументы на акредытацыю пасля ператрусаў уофісах незалежных радыёстанцыяў 27 сакавіка. Яго ініцыятыву падтрымала кірауніцтва "Рацыі", і 28 красавіка журналіст наіправаў у МЗС усе неабходныя паперы. Як бачым, гэтага аказалася замала, каб мецьмагчымасць афіцыйна працаваць на тэрыторыі Беларусі.

Нагадаем таксама, што ў офісе Радыё "Рацыя" ў Менску супрацоўнікі КДБ правялі ператрус з канфіскацыяй тэхнікі сёлета 27 сакавіка.

Скаргу зноў адхілілі

Рэдакцыі недзяржайнай газеты "Вітебскі кур'ер M" зноў адмовілі ў праве ўнесці зьмены ў Статут і перарэгістравацца. 20 траўня калегія Вышэйшага гаспадарчага суда (ВГС) адхіліла касацыйную скаргу ЗАТ "Выдавецкі дом "Вітебскі кур'ер"" на рашэнні судоў папярэдніх інстанцыяў па гэтым пытанні.

У 2007 г. ЗАТ "Выдавецкі дом "Вітебскі кур'ер" накіравала ў Віцебскі аблвыканкам дакументы на ўнясеньне зъменаў і дадаткаў у свой Статут. 11 кастрычніка 2007 г. выканайчы камітэт даў адпаведны дазвол, але ўжо праз месяц, 12 лістапада 2007 году, сам жа яго адклікаў.

Гэтае рашэнне аблвыканкаму "Вітебскі кур'ер" спрабаваў абсьядзіць у Гаспадарчым судзе Віцебскай вобласці. 18 лютага суд адхіліў скаругу, а 18 сакавіка, пасля разгляду апеляцыйнай скаргі, пакінуў сваё ж рашэнне ў сіле.

Юрыдычны кансультант ЗАТ "Выдавецкі дом "Вітебскі кур'ер" Павел Левінаў, які прадстаўляў інтэрэсы рэдакцыі і ў Вышэйшым гаспадарчым, і ў папярэдніх судах, расчараўвани вынікам слуханняў. "У мяне была надзея, што Вышэйшы гаспадарчы суд зможа разабрацца ў гэтай нескладанай, на мой погляд, ситуацыі. Але, відаць, ім не далі", — зазначыў юрист у гутарцы з прэс-службай БАЖ.

Прадстаўнікі Выдавецкага дому пакуль не вырашилі, ці падаваць у прэзыдыму Вышэйшага гаспадарчага суда скаругу ў парадку нагляду.

Недзяржайнай газете "Вітебскі кур'ер M" аднавіла выхад сёлета ў канцы красавіка пасля амаль гадавога перапынку і цяпер друкуецца ў Смаленску. Увесь наклад першага нумару (№ 1 за 25.04.2008) быў затрыманы ўвечары 24 красавіка — адрэзаны пасля таго, як яго прывезлі ў Віцебск. Другі і трэці нумары выданыя трапілі да чытача.

"Персона нон грата"?

20 траўня ветэрану пінскай журналістыкі Фёдару Глінскаму адмовілена ў размышчэнні публікацыяў на старонках гарадзкай дзяржаркай газеты "Пінскі веснік", дзе ён працаваў да выходу на пенсію і працягваў друкаўшца дагэтуль. Як распавёў у гутарцы са службай маніторынгу БАЖ спадар Глінскі, у рэдакцыі "Пінскага весніка" яму патлумачылі, што прычынай таму стала яго супрацоўніцтва з недзяржайнай газетай "Народная воля".

На словах журналіста, напрыканцы мінулага тýдня галоўны рэдактар "Пінскага весніка" Марыя Ляшук сказала яму, каб ён больш нічога для газеты не пісаў, бо для яго артыкулаў німа свабоднай плошчы. І далей, прыгадаўшы публікацыі Глінскага ў "Народнай волі", рэдактарка патлумачыла, што недапушчальная, калі журналіст адначасова супрацоўнічае і з дзяржаркай, і з недзяржаркай газетамі.

Пакаранье жывых за памяць пра мёртвых

21 траўня Рада Саюза беларускіх пісьменнікаў прыняла заяву з асуджэннем арышту свайго сябра, літаратара Віктара Хурсіка. Ён быў асуђаны судом Старадарожскага раёну да адміністрацыйнага арышту на 15 сутак па артыкуле 23.34 КаAP (парушэнне парадку арганізацыі або правядзенне масавага мерапрыемства або пікетаванья) 15 траўня.

"Прычына беспрэцэдэнтнага гневу ўладнай Феміды (асудзіць за ўздзел ва ўсталяванні крыжа!) палягае ў наступным: Віктар Хурсік адкрыў прафу

аб трагедыі вёскі Дражна Старадарожскага раёну. Некалькі гадоў таму ў сваім нарысе на падставе сабранных матэрыяляў ён напісаў пра жахлівые забойствы партызанамі жыхароў беларускай вёскі. Тэкст двойчы публіковаўся ў ягоных кнігах. 19 красавіка па ініцыятыве мемарыяльнай секцыі Беларускага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры побач з могілкамі вёскі Дражна быў усталяваны і асьвячаны праваслаўным съвятаром памятны шасьціканцовы крыж нябеснай заступніцы Бела-

русі съвятой Еўфрасініі Полацкай у памяць 25 мірных жыхароў, забітых партызанамі 2-й Менскай партызанскаў брыгады 15 красавіка 1943 году. Імёны загінулых пералічаныя на мемарыяльнай шыльдзе, прымацаванай да крыжа. У цырымоніі ўдзельнічалі і відавочцы трагедыі. Праз некалькі дзён рашэннем мясцовых уладаў памятны крыж быў дэмантаваны. Мы абураныя з прычыны ганебнага перасьледу пісьменніка Віктара Хурсіка за ягонае бескампраміснае асьвятыленне нашага мінулага і выказываем сваю салідарнасць з ім.

Присуд Віктару Хурсіку — зъява беспрэцэдэнтная. Гэта першое ў нашай гісторыі пакаранье жывых за памяць пра мёртвых" — гаворыцца ў заяве Рады СБП.

Уладзімір ЛАБКОВІЧ:

"Мініст ператварыўся ў карны орган"

**У Вярхоўным судзе
не задаволілі скаргу
ГА "БНФ "Адраджэнне"
на Міністэрства юстыцыі.**

30 траўня ў Вярхоўным судзе Беларусі было вынесена рашэньне па скарзе грамадзкага аўяднання "БНФ "Адраджэнне" на Міністэрства юстыцыі. Скардзя Вярхоўным судом не задаволеная.

Міністэрства юстыцыі яшчэ ў красавіку вынесла пісмове папярэджаньне грамадзкаму аўяднанню "БНФ "Адраджэнне" ў звязку з тым, што яе гарадзенская абласная структура мае юрыдычнага адресу. Прадстаўнікі аўяднання сцвярджаюць, што гэтае папярэджанье было неабгрунтаваным. Гаворыць сябра сімей БНФ Юры Чавусаў: "Дзякую-

чы намаганыям лідзкай арганізацыі гарадзенская абласная арганізацыя атрымала юрыдычны адрас. І ў Мініст ператварылася, што ўсё зроблена, дакументы перадаюцца. Але чамусыці яны перададзеныя не былі. У тых варунках, у якіх мы працуем, гэтага трэба было чакаць. Сітуацыя стандартная. На мой погляд, патрабаваны занадта строгі – забарона рэгістрацыя на кватэрах. Ранейшы юрыдычны адрас быў на кватэры, і патрабавалі памяняць на адміністрацыйны".

Падчас разгляду скары 28 траўня высьветлілася, што прадмет спрэчкі ўжо ліквідаваны: 16 траўня ўпраўленыне юстыцыі зняло з уліку гарадзенскую абласную арганізацыю, фактычна яе ліквідавала. "Яны не дачакаліся выніку разгляду справы

у судзе. Але мы ўсе ведаем, якія рашэнні прымае суд".

Адказны сакратар Управы Партыі БНФ, юрист Уладзімір Лабковіч заявіў: "Папярэджанье Міністэрства юстыцыі насырэч перасыльдзе выключна палітычныя мэты. Скіравана на тое, каб яшчэ больш абмежавацьмагчымасці грамадзкім аўяднанням, палітычным партыям у іх дзеянасці напярэдадні парламенцкіх выбараў. Ліквідацыя структураў абласнога ўзроўню цягне за сабой пэўныя абмежаваныя на вылучэнні прадстаўнікоў у выбарчыя камісіі і па назіраньні. Таму гэта працяг той зачысткі, якая праводзілася напярэдадні мінульых парламенцкіх выбараў, напярэдадні прэзідэнцкіх выбараў. На жаль, Міністэрства юстыцыі ператварылася выключна ў карны орган".

Гэта экалагічная дыверсія...

Презідэнту адправілі 6.000 подпісаў супраць будаўніцтва завodu ядахімікатаў

Жыхары пасёлку Дружны зъявіліся да Аляксандра Лукашэнкі з лістом. Шэсць тысячай грамадзянаў пратэстуюць супраць будаўніцтва побач з пасёлкам заводу па вытворчасці пестицыдаў, а таксама супраць ціску на грамадзкасць з боку мясцовых уладаў і міліцыі.

Ліст на імя Лукашэнкі падпісала адна з актыўістак грамадзкага супраціву Тацяна Рысівец. Да ліста прыкладзены 6 тысячаў подпісаў мясцовых жыхароў.

Тацяна Рысівец кажа, што "надышоў момант, калі трэба называць рэчы сваім імёнамі. Людзей запалюхаўцамі самімі рознымі спосабамі, праслушоўваюць тэлефоны. Мяне вінавацяць, што я заклікаю людзей на барыкады, што арганізоўваю непарадкі. Таму я вырашила зъявіцца ад свайго імя, а подпісы прыклала для таго, каб было відаць, колькі людзей супраць. І гэта толькі частка людзей, бо мы съпяляшаліся і зъяўралі подпісы толькі чатыры дні. Інакш іх было бы у некалькі разоў больш".

Тацяна Рысівец таксама паведаміла, што супрацоўнікі міліцыі склалі на яе адміністрацыйны пратакол паводле артыкулу аб арганізацыі несанкцыянаванага мітынгу 25 сакавіка. Неўзабаве над ёй адбудзеца суд. Тым часам пратэстныя настроі жыхароў пасёлку Дружны становяцца больш радыкальнымі.

Па словах яшчэ адной актыўісткі ініцыятыўнай групы Алены Будкоўскай: "Кожны дзень ад людзей чуеш, што трэба самім разабраць тое, што ўжо пабудавана, запакаваць і адправіць у Расію. Альбо аплаціць ім дарогу, альбо ўвогуле зьнішчыць. Гэта съведчыць пра тое, што ў грамадзтве ўзынікала нядобрая напружанасць".

Заяവа супраць будаўніцтва завodu з подпісамі 6 тысячаў жыхароў Дружнага актыўісты ініцыятыўнай групы

Зноў аштрафаваны актыўіст Сяргей Абразоўскі

22 траўня суддзя Пухавіцкага райсуда Святланы Акуліч аштрафавала грамадзкага актыўіста Сяргея Абразоўскага на 1 млн. 400 тыс. рублёў. Ен абвінавачаны ў арганізацыі несанкцыянаванага мітынгу пратэсту жыхароў пасёлку Свіслоч 29 сакавіка.

Сяргей Абразоўскі ня згодны з прысудам. Ен кажа, што ў суботу 29 сакавіка прысутнічаў на футбольным матчу, які праходзіў на стадыёне ў Свіслочы. Балельшчыкай было шмат, і гутаркі між імі міліцыянты палічылі за сход. Сяргей Абразоўскага абвінавацілі ў несанкцыянаванай арганізацыі сходу на стадыёне.

Сяргей Абразоўскага ў другі раз караюць штрафам. Актыўіст лічыць гэта запалохваньнем. Ен заяўляе, што ня спыніць барацьбы супраць намеру ўладаў пабудаваць хімічны завод у пасёлку Дружны, дзе цяпер жывуць перасяленцы з раёна, пацярпелых ад катастроfy на Чарнобыльскай АЭС.

накіроўвалі таксама ў Пракуратуру, Канстытуцыйны суд і ўрад краіны. Адказ яны меліся атрымаць да 14 траўня, аднак вышэйшыя дзяржаўныя установы пакуль маўчачы.

Грамадзкі актыўіст Сяргей Абразоўскі кажа пра далейшыя крокі ў такіх абставінах: "Перадусім будзем падаваць у суд на ўрад і аблвыканкам, будзем спрабаваць зъяўратацца ў міжнародныя структуры па дапамогу. Калі ўладныя структуры сваёй дзяржавы дзейнічаюць супраць інтэрэсаў насельніцтва, значыць, трэба выходзіць на тых структуры, якія падтрымліваюць насельніцтва. На тых палітычныя партыі, якія падтрымліваюць насельніцтва. Іншага выйсця ў нас папросту няма."

17 траўня ў Мар'інай Горцы, адміністрацыйным цэнтры Пухавіцкага раёну, адбыўся сход з узделам кіраўніка Акадэміі науک Міхаіла Мясініковіча, прадстаўнікоў міністэрстваў прыродных рэсурсаў, аховы здароўя, кіраўніцтва Менскай вобласці і Пухавіцкага раёну. Аднак на гэты мітынг не пусцілі ніводнага з тых 6 тысячаў чалавек, якія паставілі свае подпісы супраць будаўніцтва завodu.

Нагадаем, будаўніцтва завodu па вытворчасці пестицыдаў распачынае расійская прыватная кампанія

"Август-Бел". Супраць будаўніцтва завodu пратэстуюць жыхары пасёлку Дружны, Свіслочы, Рудзенску, Дукоўры і іншых паселішчаў. Яны ня вераць у праўдзівасць афіцыйных заяваў і высноваў дзяржаўных экспертаў і дамагаюцца незалежнай экалагічнай экспертызы і мясцовага рэферэндуму пра мэтазгоднасць будаўніцтва шкоднай вытворчасці. Дзяржаўныя чыноўнікі заяўляюць, што канчаткова гэтае пытанье павінен вырашыць урад краіны. Аднак у прадстаўніцтве кампаніі "Август-Бел" паведамілі, што неабходныя дакументы на будаўніцтва атрыманыя і ўжо вядзенца набор працоўнага персаналу.

Актыўісты ініцыятыўнай групы супраць будаўніцтва завodu рыхтуюць дакументы ў суд на кампанію "Август-Бел", а таксама на мясцовыя ўлады паводле фактаў парушэнняў дзейнага заканадаўства пры падрыхтоўцы да будаўніцтва завода. Патрабаваныя насырэч на будаўніцтва тутэйшыя паселішчаў былі накіраваныя ў структуры ўлады. Пра вынікі перапіскі кажа грамадзкая актыўістка Алена Будкоўская: "З Савету Міністрапу адказу не было. Не адказвае пакуль Менскі аблвыканкам. Маўчыцы і Пухавіцкі райвыканкам на тое, што мы дасылалі яшчэ 14 красавіка."

Лідэр з вялікай літары

(Пачатак на стар. 3)

Новай прычынай незадавальнаея стаў указ Аляксандра Лукашэнкі № 760, якім прадпрымальнікам істотна абмяжоўвалася поле дзеянасці. Хоць, як кажа Сяргеева жонка Наталя Парсюковіч, іхняй сям'і той указ асабліва ня тычыўся: "Разумееце, у яго быў няспынны стан барацьбы. Як жанчына і маці сямейства, я яму спрабавала давесцьці: цябе гэты ўказ не кране. У нас быў толькі адзін наняты прадавец, і, у прынцыпе, мы маглі без яго абысьціся. Мы проста бралі чалавека працаўца, таму што Сяргей ня можа доўга стаяць на марозе, бо ў яго астма. Толькі з-за гэтага. У нас быў толькі адзін-адзін пункт на Смаленскім рынку. І ён проста змагаўся супраць існуючай несправядлівасці".

Лакальны хваляваныні супраць прэзідэнцкага ўказу паступова перараслі ў агульнанацыянальныя. Кульминацыяй сталі выступы прадпрымальнікаў 10 і 21 студзеня ў Менску, калі былі зъбітыя і асуджаныя дзясяткі ўдзельнікаў мітынгаў. Сяргей Парсюковіч быў актыўным удзельнікам усіх акцыяў як у абласным цэнтры, так і ў Менску. Хоць жонка была нязгодная, ставіў яе перад фактам, што ўжо ў дарозе ў стапіцу. Апошні прыезд у Менск стаў дарогай у адзін канец...

Парсюковіч быў затрыманы 4 сакавіка ў будынку прокуратуры Маскоўскага раёну, куды прыйшоў даць паказаныні па заведзенай супраць яго крымінальнай справе – гвалту ў дачыненіні да супрацоўніка міліцыі. Парсюковіч нібыта зъбіў міліцыянта Дулуба, адбываючы адміністрацыйны арышт за падзеі 10 студзеня ў съпецпрыёмніку на вуліцы Акрамьціна. Сам Парсюковіч съцвярджае,

што 21 студзеня яго жорстка зъбіў ахоўнік із алятвару. Аднак пазней, каб пазьбегчы абвінавачаныню у перавышэнні паўнамоцтваў, Дулуб пасыпляўшыся заявіць, што гэта яго пабіў арыштант.

Сябра Рады прадпрымальнікаў Смаленскага рынку Віцебску Генадзь Хваліко кажа, што выстаўляць Парсюковіча баевіком, які зъбівае турэмную ахову, абсурдна: "Сяргей, як вы ведаеце, былы супрацоўнік праваахоўных органаў. Таму ён сам разумее, якія могуць быць наступствы ў той ці іншай сітуацыі. Калі казаць наоконт "рэзкасці", то ён непрымірымы да той сітуацыі, якая існуе. Той несправядлівасць, якая ёсьць у адносінах да прадпрымальнікаў і ўвогуле ўсяго беларус-

кага народу. А каб учыніць нейкія дзеяньні, як напад на ахоўніка, то я перакананы, што такога не магло быць у прынцыпе. Таму што чалавек адэкватны, ён кантрлюе сітуацыю і я быў "опер" ведае, чым гэта можа скончыцца.

Адназначна, што ён не хацеў сядзець, бо хацеў змагацца і знаходзіцца побач з прадпрымальнікамі і працягваць барацьбу ў гэтай сферы. Наколькі ў яго гэта атрымлівалася, меркаваць, вядома, людзям. І ня толькі я, але і вялізная колькасць прадпрымальнікаў скажуць, што гэта быў Лідар з вялікай літары. Ён і застаецца ім. Усе, вядома, перажываюць за яго ў гэтай сітуацыі, але гэта быў і ёсьць Чалавек з вялікай літары".

"Перажываю за тое, што адбываецца ў краіне"

Палітвязень Сяргей Парсюковіч даслаў ліст на волю: "Для мене адсутніць свабоды, элементарная немагчымасць праста ісці куды табе хочацца, сустракацца з блізкімі людзьмі і сябрамі, моцна цісьне на псіхіку. Канешне, стараешся не паказваць выгляду. Але сумнія і раздражняючыя думкі ў галаве пастаянна. Да іх трэба дадаць клопат аб тым, як цяжка сям'і і блізкім. Акрамя маральних пакутаў на іх зваліцеі справы і проблемы, якімі раней займаўся я сам, фінансавыя пытанні. Калі раней асноўны даход у сям'і быў зароблены мной, то цяпер яны трацяць сродкі на маё утрыманье.

Перажываю з той нагоды, што адбываецца ў краіне. Апошняя рэпрэсіі і адсутніцьця адэкватнага адказу з боку цывілізованага чалавецтва на іх настрою не павышаюць. Адсутніцьця лістоў, аб'ектыўнай інфармацыі раздражняе. Я ўпэўнены, што мая жонка Наташа піша мне практична кожны дзень. Ёсьць прычыны, па якіх лісты да мяне не даходзяць, няма і газетаў.

Уся сістэма турэмнага жыцця краіны накіравана на прыніжэнне чалавека, які сюды патрапіў. Жодзіна ў гэтым напрамку мае "лепшыя" вынікі. Да асобы ставяцца горш, як да быдла. Я сам не могу так ставіцца ні да каго. І ўсё гэта на маіх вачах, і я нічога не могу з гэтым зрабіць.

Да бытавых проблемаў можна аднесціся па-філасофску. Ну, нічога, што на 12 месцаў – 20 чалавек, і суткі ўвогуле няма ніякай вады. Бывае, усю ноч сядзіш у цемры, а легчы спаць няма куды.

На сьняданак – суп з кіслай капусты, а на вячэр – вараная кіслая капуста. Хапае прыступ астмы, а ты 20 хвілінаў грукаеш у дзъверы – мець у камеры інгалятар нельга.

Галоуне застацца чалавекам, калі з цябе ўсімі сродкамі хочуць зрабіць быдла".

Моладзь пратэству...

(Пачатак на стар. 1)

што акцыя несанкцыянаваная і за-
клікаў людзей разысьціся. Пасыль
гэтага амапаўцы сышлі з плошчы. У
гэты час удзельнікі акцыі прад'явілі
супрацоўніку міліцыі пастанову Вяро-
хойнага суда, у якой гаворыцца, што
выход з партрэтамі на вуліцы Менску
не зъяўляецца несанкцыянаваным
мерапрыемствам і не парушае ніякіх
законаў. Аднак, нягледзячы на гата,
праз 10 хвілінаў на плошчу вяр-
нуліся два дзясяткі амапаўцаў, якія

сталі выцясняць людзей з плошчы. Удзельнікай акцыі вялі "пад канвоем" да Белдзяржцырку. Вярнуцца назад на Каstryчніцкую плошчу людзям не дазволілі.

У акцыі салідарнасці ўдзельнічалі асуджаныя па "справе 14-ци" актыўісты. Сярод іх – актыўісты грамадзянскай кампаніі "Еўрапейская Беларусь" Таццяна Цішкевіч і Але́сь Чарнышоў, сябры Аб'яднанай грамадзянскай партыі Міхаіл Пашкевіч, Міхаіл Крываў, актыўіст Маладога Фронту Уладзімір Сяргееў. На плошчу таксама выйшлі іншыя актыўісты "Еўрапейской Беларусі", Маладога Фронту, АГП, партыі БНФ і простыя жыхары Менску.

Нагадаем, што роўна месяц таму, 16 красавіка, у судзе Цэнтральнага раёну Менску пачаўся судовы "Працэс 14-ци". 10 чалавек ужо асуджаны. Сямёра з іх прысуджаныя да амежавання волі на два гады без

накіраваныя ў съпецкамендатуру, двое аштрафаваныя. Андрэй Кім пазбаўлены волі на пайтара года.

У гэтых ж дзень актыўісты салігорскай філіі Маладога Фронту правялі акцыю, прысьвечаную агульнабеларускай кампаніі "Горад наш!". Нацыянальныя палотнішчы ўпрыгожылі галоўны праспект гораду шахцёрай.

Менск, 16 траўня 2008 г.

Вяртаньне ў савецкія часы

"Гісторыя Беларусі" зынкне са школьнай праграмы ўжо з наступнага году. Гэта чарговы "лагічны" крок пасъля таго, як прадмет пачалі выкладаць па-руску. У праце вучэбнага плану на наступны год замест "Гісторыя Беларусі" напісаны проста – "гісторыя". Для новага прадмету рыхтуеца і адмысловы падручнік...

Такую інфармацыю пацьвердзіла намесьніца начальніка ўпраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Мінадукацыі Валянціна Маеўская. Па слоўах чыноўніцы, цяпер працуе міжведамасная камісія, якая абміркоўвае пытанье пра аўяднаньне дэльюх прадметаў з новага навучальнага году: "Адно з пытаньняў – гэта зацьвярджэнне вучэбнага плану, у якім гэты прадмет будзе называцца "Гісторыя". Ён будзе складацца з двух частак. І выдзяляецца дэльве гадзіны. Адна гадзіна на гісторыю Беларусі, другая – на сусъветную гісторыю. І так, як было, так і застаецца. Проста ў вучэбным плане ён будзе называцца "Гісторыя".

Новы вучэбны план стане дадаткам да дэкрэту аб пераходзе на 11-гадовы тэрмін навучанья ў школах. Пра гэта расказаў старшыня камісіі па адукацыі, культуры, навуцы і наўукова-тэхнічным прагрэсе Палаты прадстаўнікоў Уладзімір Здановіч. План "задавальняе ўсіх". А колькі дакладна гадзіна будзе адведзена на гісторыю Беларусі ў агульным курсе гісторыі, Здановіч ня ведае: "Я ня ведаю, тут проста напісаны "гісторыя", таму тут я не могу раству́мачыць, ці то будзе гісторыя сярэдніх вякоў... і колькі гадзінаў на гісторыю

Беларусі. Проста напісаны слова "гісторыя". Калі мы абміркоўвалі план, то ён задаволіў усіх".

Закрануць зымены нават старэйшая класы, якія ў сувязі з пераходам на 11-годку, школу будуть заканчваць у "экстремальных умовах".

– Нават у пераходным тыповым вучэбным плане для тых 9-10 класаў, якія знаходзяцца цяпер у школе, – кажа У. Здановіч, – і якія будуть у такім экстремальным рэжыме заканчваць школу, напісаны: гісторыя 2 гадзіны".

Наставніца гісторыі менскай Гімназіі №12 Вольга Шаўцова пра надыходзячыя зымены ведае. Кажа, што нібыта нават існуе адмысловы падручнік для новага прадмету. Праўда рыхтаваўся ён пад 12-годку: "Я пра гэта чула, я ведаю, што ёсьць падручнікі, іх падрыхтавалі ўжо. І там гісторыя ідзе як інтэграцыйны курс. Гэта значыць, што ў адным падручніку пасълядоўна будзе выкладацца гісторыя сусъветная... і гісторыя Беларусі, калі гэтыя практэсы ахопліваюць нашу тэрыторыю. Падручнік будзе адзін, але ён быў падрыхтаваны для 12-гадовай школы. Што будзе цяпер з пачатку верасенья, я ня ведаю".

Вольга Шаўцова расказвае, што з наставнікамі гісторыі наконт аўяднаньня двух прадметаў ніхто ня раіўся. Але, магчыма, гэта і добрая ідэя, калі б толькі рабілася трошкі па-іншаму – наставнікі былі супраць выкладання гісторыі роднай краіны па-руску: "У нас не пыталіся пра тое, ці трэба аўяднаваць гэтыя курсы. Тым ня меньш многія былі згодныя, але не ў такім ракурсе. Мы, напрыклад, былі супраць таго, каб гісторыя Беларусі выкладалася на рускай мове. Наставнікі гісторыі ўсё ж такі выступаюць за тое, каб

гісторыя Беларусі выкладалася на роднай мове".

Незразумела, чаму і каму ўсё ж такі спатрэбілася аўяднаць "Сусъветную гісторыю" з "Гісторыяй Беларусі". Наставнікі і надалей маглі выкладаць гісторыю нашай краіны "комплексна". Як тое рабіла Вольга Шаўцова. Без агульнага падручніка: "Наогул гэта такі культурна-цывілізацыйны падыход. З гэтага пункту гледжання, гэта абсалютна правильна. Я, напрыклад, у любым выпадку працују сінхронна, хоць і не па інтэграцыйным падручніку. Я даю курс "сусъветкі" і пасъля разглядаю, якія практэсы адбываюцца ў Беларусі, і як гісторыя сусъветная пайплывала на гэтыя практэсы ў нашай краіне".

Вядомы пісьменнік і гісторык Уладзімір Арлоў называе такі крок спрабай ператварыць нашую гісторыю з тысячагадовой у вельмі кароткую. Не выключае ён і таго, што чыноўнікі пойдуць на скарачэнне гадзінаў, адведзеных на гісторыю Беларусі: "Гістарычная памяць – гэта вялікая стваральная сіла, і гэта выдатна разумее любая ўлада. Ну, а наша ўлада гэтай сілы папросту баіцца. Мы ўжо не першы год назіраем спробы ператварыць нашую гісторыю з тысячагадовой ў гісторыю вельмі кароткую, якая пачынаецца можа толькі ў ХХ стагодзідзі. Гэта чарговы крок. Мы зъяўляемся съведкамі рэдагавання гісторыі, якую падпариадкоўваюць ідэалагічным нормам. Ня выключана, што будуть скарачаць гадзіны..."

Адзначаю, што аўяднаньне гісторыі Беларусі з сусъветнай гісторыяй – зъява ня новая, – съзвярдждае У.Арлоў, – гэты крок вяртае нас у савецкія часы. Калі існаваў толькі адзін прадмет "Гісторыя", і выкладаўся па-руску.

"Хто мы без души, без культурной спадчины?"

Наставнікі сусъветнай мастацкай культуры просяць захаваць іх прадмет у школе

Наставнікі сусъветнай мастацкай культуры больш чым з 20 гарадоў Беларусі выступілі з адкрытым лістом наконт запланаванага скарачэння вучэбнай нагрузкі ў школе за кошт гуманітарных дысцыплінай.

Тэкст адоўзы БелАПАН перадала кіраўнік мазырскага раённага метадычнага аўяднанья наставнікаў айчыннай і сусъветнай мастацкай культуры, аўтар шматлікіх прац па сваёй съпеціяльнасці Святлана Філімонава.

Пад лістом стаяць прозвішчы педагогаў з Гомелю, Гародні, Магілёву, Менску, Віцебску, раённых цэнтраў. Наставнікі падтрымала ўдзава сусъветна вядомага рэчыцкага мастака Аляксандра Ісачова.

"Ідэя скараціць вучэбную на-

грузку за кошт дысцыплінай адукацыйнай галіны "мастацтвы", у тым ліку за кошт прадмету "айчынная і сусъветная мастацкая культура", гучыць як нонсэнс на фоне звароту прэзідэнта да народу і парламенту, у якім гаворка ішла аб духоўным здароўі нацыі. Дысцыпліна СМК — краевугольны камень у выхаванні духоўнасці нашых дзяцей. Усяго ў трох класах па адной гадзіні ў тыдзені адводзілася гэтаму прадмету. (Для парадкавання: у Расіі СМК пачынаюць вывучаць з 5 класу і да выпуску).

У большасці школьнікаў урокі матэматыкі будуть запатрабаваныя для пераліку грашовых купюраў у каашальках, хімія — для набыцця майных сродкаў, біялогія — каб

адрозніць сардэчны боль ад ныркавага, геаграфія — для арыентацыі ў частках сьвету, фізіка ў быце абміжуюцца закіпанынем вады ў чайніку. Але хто мы без души, без культурной спадчыны мінulага? З выхаваннем у школьнікаў патрэбы аўтаматизму могуць справіцца толькі дысцыпліны галіны "мастацтвы". Менавіта яны ствараюць баланс "адукацыя-выхаванне".

Заклікаем усіх, ад каго залежыць прыняцьце рашэнняў аб адукацыі: не зрабіце памылкі. Нашчадкі гэтага не даруюць", – гаворыцца ў лісце наставнікаў.

Як зазначыла С.Філімонава, падобныя лісты былі накіраваныя ў Адміністрацыю прэзідэнта і Беларускі экзархат.